

Філатов Микола Олексійович
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Шерстюк С.В.
Державний біотехнологічний університет

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЛІСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Як зазначено у ст. 3 Лісового кодексу України (далі – ЛКУ), ліс – це сукупність землі, рослинності, в якій домінують дерева та чагарники, тварин, мікроорганізмів та інших природних компонентів, що у своєму розвитку біологічно взаємопов'язані, впливають один на одного і навколишнє середовище.

Ліси є національним багатством України і за своїм призначенням та місцем розташування виконують захисні, рекреаційні, екологічні, оздоровчі, естетичні та інші функції. Збереження, використання та охорона лісів регламентується лісовим законодавством України.

Порушення лісового законодавства – це протиправна дія або бездіяльність, яка завдає шкоди лісам або земельним ділянкам лісового фонду чи не завдає такої шкоди, але направлена проти встановленого порядку користування лісами, а також земельними ділянками лісового фонду і передбачає юридичну відповідальність винної в цьому особи.

Перелік порушень лісового законодавства міститься в ст. 98 ЛКУ. Законодавчими актами України можуть бути передбачені також інші порушення лісового законодавства.

Згідно зі ст. 98 ЛКУ порушення лісового законодавства тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність. Притягнення до цих видів юридичної відповідальності здійснюється в порядку і на основі норм, передбачених трудовим, адміністративним, цивільним або кримінальним законодавством.

Порушення лісового законодавства завжди поєднане із заподіянням шкоди лісовим екосистемам. Тому в лісовому законодавстві закладено принцип, відповідно до якого підприємства, установи, організації і громадяни зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну лісу внаслідок порушення лісового законодавства, у розмірах і порядку, визначених законодавством України (ст. 100 ЛКУ). Таким законодавством є відповідні статті Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), а також спеціальні нормативні акти, які передбачають майнову відповідальність за конкретні лісо порушення.

До таких спеціальних нормативних актів належать постанови Кабінету Міністрів України: «Про розмір майнових стягнень за порушення відпуску деревини на пні», «Про затвердження такс на деревину лісових порід, що відпускається на пні і живицю», «Про затвердження Порядку справляння збору за спеціальне використання лісових ресурсів та користування земельними ділянками лісового фонду» тощо.

Цивільно-правова відповідальність застосовується за порушення права державної власності на ліси. Будь-які угоди, що порушують це право, є недійсними з моменту їх укладення, що відповідає ст. 6 ЛКУ. Здійснення таких угод тягне за собою визнання їх недійсними відповідно до ЦКУ.

До адміністративної відповідальності щодо порушень лісового законодавства можуть бути притягнені громадяни або посадові особи у випадках передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КпАП України).

Законодавством встановлено особливий порядок засвідчення факту вчинення адміністративного правопорушення – це наявність протоколу про вчинення адміністративного правопорушення. Посадові особи, що мають право складати такі протоколи, перелічені в КпАП України.

Як правило, за лісопорушення накладається такий вид адміністративного стягнення, як штраф. КпАП України передбачає його стягнення за:

- незаконне використання земель державного лісового фонду (ст.63);
 - порушення встановленого порядку використання лісосічного фонду, заготівлі і вивезенні деревини, заготівлі живиці (ст. 64);
 - незаконну порубку, пошкодження та знищення лісових культур і молодняка (ст. 65);
 - знищення або пошкодження полежахисних лісових смуг та захисних лісових насаджень (ст. 65-1);
 - знищення або пошкодження підросту в лісах (ст. 66);
 - здійснення лісових користувань не у відповідності з метою або вимогами, передбаченими в лісорубному квитку (ордері) або лісовому квитку (ст. 67);
 - порушення правил відновлення і поліпшення лісів, використання ресурсів спілої деревини (ст. 68);
 - введення в експлуатацію виробничих об'єктів без обладнання, що запобігає шкідливому впливу на ліси (ст. 71);
 - пошкодження лісу стічними водами, хімічними речовинами, шкідливими викидами, відходами (ст. 72);
 - засмічення лісів побутовими відходами (ст. 73);
 - порушення вимог пожежної безпеки в лісах (ст. 77);
 - самовільне випалювання сухої рослинності або її залишків (ст.77-1)
- та інші правопорушення.

Суми штрафів за вказані правопорушення різні. Справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 63-77 КпАП України, розглядають адміністративні комісії при органах місцевого самоврядування, органи лісового господарства, пожежної інспекції, природозахисні прокуратури та суди.

Кримінальна відповідальність за порушення лісового законодавства передбачена в таких статтях Кримінального кодексу України:

- знищення або пошкодження лісових масивів (ст. 245);

- незаконна порубка лісу (ст. 246);
- порушення законодавства про захист рослин (ст. 247);
- умисне порушення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду (ст. 252);
- злочинне порушення правил пожежної безпеки в лісах (ст.270).

За певних обставин кримінальна відповідальність може настати за сукупністю злочинів щодо лісу, наприклад, за зловживання службовим становищем і хабарництво (ст. 364 і ст. 368 ККУ).

Дисциплінарна відповідальність є одним із засобів, для яких дії по охороні, захисту, відновленню та використанню лісів є посадовими обов'язками. Дисциплінарна відповідальність полягає в накладенні на винну особу дисциплінарного стягнення. Види дисциплінарних стягнень встановлені в ст. 148 Кодексу законів про працю України. Дисциплінарні стягнення накладаються адміністрацією підприємств, установ та організацій за місцем роботи особи, яка вчинила дисциплінарний проступок, або вищестоящим органом у порядку підлеглості.

Притягнення лісопорушника до адміністративної чи кримінальної відповідальності не звільняє його від обов'язку відшкодувати заподіяні збитки.

Чиж Віталій Артемович
Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гончарова О.С.
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

ДРАЖЛИВІ ПИТАННЯ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН НА СТОРІНКАХ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ З ІСТОРІЇ ЦИХ КРАЇН

Українсько-польські відносини завжди були непростими. Ще з часів отримання незалежності в обох суспільствах існує ряд дражливих питань на тему спільної історії. Зокрема, це теми «Волинської трагедії» та діяльність ОУН-УПА, які завжди актуалізуються під час виборів. Беззаперечно, це відображається і на шкільних програмах з історії, як в Україні, так і у Республіці Польщі. Шкільні підручники в цьому випадку слугують одним з медіаторів впливу на суспільну думку, яку вчителі часто доповнюють власним відношенням до проблеми.

Для порівняння було взято актуальні підручники з історії в обох країнах. Було виявлено, що окреслені вище питання в обох країнах висвітлюється по різному, на що суттєвий вплив має їх потрактування в історичній науці й обумовлене державною політикою пам'яті. Так сталося і з питанням, пов'язаним з Волинською трагедією, яка в Польщі має зовсім інші дефініції – «zbrodnia wołyńska»(Злочин на Волині), «rzez wołyńska»(Волинська різня).

Порівняємо зміст підручників. У польському шкільному підручнику автори зазначають, що саме Степан Бандера є головним винуватцем цих подій на Волині, і що саме з його подачі було знищено близько 170 тисяч поляків.